

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра економічної теорії

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕНЕДЖМЕНТ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність – 051 «Економіка»

Освітня програма/спеціалізація – «Бізнес-економіка»

Статус дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2020

Харків – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Менеджмент» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» фінансово-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 19 с.

Розробник

Овсієнко Ольга Вікторівна – доцентка кафедри економічної теорії,
кандидатка економічних наук, доцентка

Гарант освітньої програми

Шевченко Людмила Степанівна – завідувачка кафедри економічної
теорії, докторка економічних наук, професорка

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії

(протокол № 6 від 26 квітня 2018 р.)

Дата оновлення – 12 червня 2020 р.

Завідувачка кафедри Л. С. Шевченко

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	6
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	11
5. Теми лекційних і практичних занять.....	12
5.1. Теми лекційних занять.....	12
5.2. Теми практичних занять.....	13
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	14
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	17

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Менеджмент» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Бізнес-економіка» підготовки бакалаврів спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни			
		денна форма навчання	заочна форма навчання		
Кількість кредитів - 5,0	Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність – 051 «Економіка» Спеціалізація – «Бізнес-економіка» Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Обов'язкова	Обов'язкова		
Модулів – 3		Рік підготовки: 2	Рік підготовки: 2		
Загальна кількість годин - 150		семестр 4-й	семестр 4-й		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4-8, самостійної роботи студента - 4-5.		Лекції	34 год.	4 год.	
		Практичні заняття	46 год.	6 год.	
		Самостійна робота	70 год.	140 год.	
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)		

Мета навчальної дисципліни – засвоєння студентами основ сучасної теорії менеджменту, формування у них загальних уявлень про менеджмент як науку, самостійний вид професійної діяльності, процес та орган управління.

Завдання:

- формування системи знань про сутність та закономірності процесу управління, соціально-економічні умови виникнення й розвитку менеджменту;
- оволодіння сучасними теоріями менеджменту;
- вивчення функцій менеджменту (планування, організації, мотивації, контролю), їх взаємозв'язку;
- формування здатності до управління організацією, застосування сучасних технологій та методів управління;
- набуття навичок прийняття, обґрунтування та реалізації управлінських рішень;
- оволодіння навичками інформаційного забезпечення процесу управління, формування системи комунікацій в організації;
- опанування методів та прийомів оцінки ефективності управлінської

праці;

- набуття практичних навичок організації праці менеджера, підвищення його особистої ефективності;
- формування уявлення про феномен лідерства, стилі управління, особисту відповідальність менеджера у процесі управління.

Пререквізити: «Економічна теорія», «Мікроекономіка», «Економіка та фінанси підприємства», «Маркетинг», «Міжнародна економіка», «Економічна політика».

Кореквізити: «Теорія організацій», «Організаційний розвиток бізнесу», кейс-стаді «Прикладна економіка».

Постреквізити: «Стратегії підприємства», «Бізнес-потенціал розвитку підприємства», «Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства)», «Економічна безпека підприємства», кейс-стаді «Прикладний бізнес».

Мова навчання – українська.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

1.	Застосовувати фундаментальні знання для визначення сутності та закономірностей процесу управління, соціально-економічних умов виникнення й розвитку менеджменту.
2.	Пояснювати сучасні теорії менеджменту, особливості їх застосування у процесі управління організацією.
3.	Розкривати зміст функцій менеджменту (планування, організації, мотивації, контролю), їх взаємозв'язок.
4.	Пропонувати та обирати доцільні у різних ситуаціях технології та способи управління організацією.
5.	Пояснювати зміст та етапи прийняття, обґрунтування та реалізації управлінських рішень.
6.	Пропонувати заходи з організації інформаційних потоків та комунікацій в організації.
7.	Здійснювати аналіз та оцінку ефективності управлінської праці.
8.	Пояснювати принципи, прийоми та способи організації праці менеджера, підвищення його особистої ефективності.
9.	Усвідомити роль та значення «м'яких складових» у менеджменті – лідерства, стилю управління, досвіду, особистої відповідальності менеджера.

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Бізнес-економіка», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК15. Уміння працювати в команді, визначати інтереси і мотиви поведінки інших осіб.

ЗК16. Здатність бути лідером, брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах.

Спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК15. Здатність самостійно розробляти, впроваджувати, супроводжувати бізнес-проекти, виявляти проблеми у бізнес-діяльності та пропонувати способи їх розв'язання.

Програмних результатів навчання:

ПРН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 1. Менеджмент: сутність, соціально-економічні умови виникнення та розвиток

Поняття менеджменту. Менеджмент як самостійний вид професійної діяльності. Менеджмент як процес управління. Поняття стратегічного, оперативного і ситуаційного менеджменту. Основні сфери і функції менеджменту. Менеджмент як категорія людей та орган управління. Менеджмент як наука та навчальна дисципліна.

Соціально-економічні умови виникнення і розвитку менеджменту. Національні особливості менеджменту у різних країнах світу.

Теоретичні погляди на природу, сутність та розвиток управління. Класифікація теорій менеджменту.

Школа наукового управління. Принципи наукового управління

Ф. Тейлора. Біхевіористські теорії. Школа людських відносин. Емпіричні дослідження Е. Мейо. Організаційні теорії та учення про організацію управління. Класична школа управління. Принципи управління А. Файоля. Теорія ідеальної бюрократії та принципи побудови організації за М. Вебером. Емпірична школа управління. Школа соціальних систем. Кількісна, або нова, школа науки управління.

Процесний, системний та ситуаційний підходи до управління. Ресурсна теорія. Теорія організаційної культури. Концепція менеджменту знань. Теорія організації, що навчається. Принцип «невизначеності» у менеджменті.

Тема 2. Організація як об'єкт менеджменту

Поняття та ключові характеристики організацій. Види організацій.

Зміст та основні фактори внутрішнього середовища фірми. Зовнішнє мікросередовище комерційної організації. Елементи зовнішнього макросередовища фірми.

Життєвий цикл організації та його стадії.

Культура організації. Рівні організаційної культури. Методи підтримки культури організації.

Соціальна відповідальність менеджменту: сутність, моделі, форми. Кодекси соціальної відповідальності та їх зміст.

Тема 3. Сполучні процеси менеджменту. Інформація та комунікації

Інформація, її види та роль у менеджменті. Класифікація інформації. Система обміну інформацією.

Поняття і роль комунікацій. Комунікаційний процес, його елементи та етапи.

Види і форми комунікацій. Вербальні та невербальні комунікації. Особливості невербальних комунікацій у різних національних культурах. Стилi комунікацій.

Перешкоди в комунікаціях.

Тема 4. Прийняття управлінських рішень

Сутність і види управлінських рішень. Фактори, які впливають на прийняття управлінських рішень.

Основні вимоги до прийняття управлінського рішення. Етапи прийняття управлінських рішень. Методи та моделі прийняття управлінського рішення. Залучення експертів до прийнятті управлінських рішень. Основні експертні технології

Організація та контроль виконання рішень. Типові помилки у процесі прийняття рішень.

Модуль 2. ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 5. Планування діяльності організації

Планування як функція менеджменту. Система планів організації.

Бізнес-планування і стратегічне планування. Місія та цілі організації. «Дерево цілей». Оцінка сильних і слабких сторін організації, можливостей та загроз її розвитку.

Портфельний аналіз. Вибір «стратегічної зони господарювання» та «стратегічних господарських одиниць» із перевагами в конкурентній боротьбі.

Формулювання та реалізація стратегії діяльності фірми. Типи базової стратегії розвитку фірми. Функціональні та конкурентні стратегії.

Планування реалізації стратегії. Види, завдання і методи розроблення планів.

Управління за цілями (результатами). Методика управління ефективністю бізнесу (BPM – Business Performance Management). Методика збалансованих показників (BSC – Balanced Score Card) як елемент стратегічного балансування діяльності організації.

Тема 6. Організація як функція менеджменту

Організування як функція управління. Складові організаційної діяльності. Організаційна структура управління.

Владні повноваження, відповідальність і делегування. Процес делегування повноважень і відповідальності. Фактори, що перешкоджають делегуванню повноважень.

Поняття структури організації. Елементи проектування організації. Вертикальний та горизонтальний розподіл праці. Типи організаційних структур (лінійна, лінійно-штабна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізійна, матрична, проектна, кластерна, модульна, атомістична). Корпоративні та індивідуалістські організації. Едхократичні, партисипативні організації. «Пустотіла» організація.

Тема 7. Мотивація як функція менеджменту

Мотивація: зміст та еволюція поняття. Загальна модель мотивації.

Змістові теорії мотивації: теорія ієрархій потреб А. Маслоу; теорія ERG К. Альдерфера; теорія потреб Д. МакКлеланда; теорія мотиваційної гігієни Ф. Герцберга.

Процесуальні теорії мотивації: теорія очікувань В. Врума; теорія справедливості С. Адамса; модель Портера - Лоулера.

Мотиваційна теорія підкріплення. Методи матеріальної і нематеріальної мотивації.

Тема 8. Контроль у системі менеджменту

Сутність і зміст контролю. Суб'єкти контролю. Ефективність контролю. Етапи та методи контролю.

Види контролю: за змістом (фінансовий, виробничий, маркетинговий); за етапами виробничо-господарської діяльності (попередній, поточний та завершальний); за рівнем централізації (централізований та децентралізований); за періодичністю (регулярний та разовий); за

функціональним призначенням (діагностичний, терапевтичний); за ступенем відкритості (гласний та негласний).

Процес контролю. Поведінкові аспекти контролю. Характеристики ефективного контролю. Контроль і вимірювання результатів роботи персоналу.

Поняття самоконтролю. Розвиток навичок самоконтролю у менеджерів. Самоконтроль бізнес-процесів. Комплаєнс-контроль у сучасному менеджменті.

МОДУЛЬ 3. КЕРІВНИЦТВО ТА ЛІДЕРСТВО У СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 9. Особистість менеджера. Керівництво та лідерство

Поняття мистецтва менеджменту. Формування і прояв мистецтва менеджменту. Співвідношення між талантом та освітою, розвитком і саморозвитком. Динаміка мистецтва менеджменту. Вплив мистецтва менеджменту на характеристики та особливості управління організацією.

Фактори формування та зміни особистості менеджера. Самопізнання і керування власним розвитком у діяльності менеджера. Поєднання інтелекту й волі. Гармонія ставлення до себе і до персоналу. Справедливість, етика і культура управління – невід’ємні якості менеджера.

Поняття лідерства. Теорія особистих рис. Поведінковий підхід. Ситуаційний підхід. Процеси формування та основні складові лідерства. Формальні і неформальні чинники лідерства. Прояв лідерства в стилі управління. Різновиди стилів управління. Тенденції розвитку стилю управління.

Тема 10. Групи та конфлікти у менеджменті. Командоутворення.

Роль групи в діяльності людини загалом та у менеджменті зокрема. Утворення груп.

Поняття команди та її ознаки. Відмінність команди від групи. Ролі членів команди. Види команд. Етапи командоутворення. Крива командних результатів. Керівництво командою.

Виникнення та перебіг конфліктів. Види конфліктів. Вплив конфліктів на менеджмент. Управління конфліктами як одна із складових менеджменту. Регулювання соціально-психологічного клімату в групі та організації.

Тема 11. Управління часом та підтримка працездатності менеджера

Зміст тайм-менеджменту та його призначення. Ресурси часу в менеджменті. Різновиди часу. Планування й облік часу. Час індивідуальної та спільної діяльності. Розподіл праці за часом. Час та комунікації.

Мистецтво правильного формування цілей як основа ефективного використання часу.

Інтенсивність та продуктивність управлінської діяльності. Вибір

оптимального режиму праці й відпочинку. Засоби підтримки здоров'я та працездатності.

Тема 12. Організація праці менеджера

Планування особистої праці менеджера. Організаційні принципи розпорядку дня. Графіки працездатності. Облік та аналіз робочого часу. Нормування праці менеджера. Методи нормування робочого часу.

Підготовка проведення нарад і зборів. Класифікація ділових нарад та методика їх проведення. Підготовка і проведення ділових бесід та переговорів. Керування потоком відвідувачів, техніка їх прийому. Основи взаємодії керівника й секретаря-референта. Перешкоди у спілкуванні.

Етика службового спілкування.

Тема 13. Ситуаційний менеджмент

Мета і завдання ситуаційного менеджменту.

Сутність, джерела та причини виникнення проблемних ситуацій в організаціях. Класифікація ситуацій.

Сутність господарського ризику. Види і причини втрат у підприємстві. Визначення границь і зони господарського ризику. Керування ризиками в проблемних ситуаціях. Роль випадку в зміні позицій організації (фірми) на ринку.

Кризові ситуації в організації: характеристика, причини й ознаки. Шляхи виходу організації з кризової ситуації.

Методи і прийоми розв'язання проблемних ситуацій. Керування стратегічними ситуаціями. Керування в кризовій ситуації. Психологічні проблеми і моделі ситуаційного лідерства.

Тема 14. Управління організаційними змінами та розвитком

Природа та класифікація організаційних змін. Організаційні зміни і розвиток організації.

Управління змінами в організації. Сприйняття організаційних змін персоналом. Причини і форми опору змінам в організації. Способи подолання опору організаційним змінам. Залучення працівників до управління для здійснення змін.

Поняття ефективності управлінської праці. Науково-теоретичні підходи до визначення ефективності управлінської праці.

Критерії та показники ефективності управління. Організаційна, соціальна та економічна ефективність праці менеджерів. Визначення ефективності управлінської праці. Фактори, що впливають на ефективність управлінської праці.

Тема 15. Галузева специфіка менеджменту

Менеджмент організацій. Керівники організацій: вимоги, специфіка діяльності. Відповідальність менеджера. Менеджмент проєктів. Відмінності між проєктним менеджментом та керівництвом організацією. Професія

«менеджер». Кризові та конфліктні менеджери.

Менеджмент у бізнес-структурах. Менеджмент у державних установах та організаціях. Менеджмент виробничої та невиробничої сфери.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		Л	ПЗ	СРС		Л	ПЗ	СРС
Модуль 1. Основи організації менеджменту.								
Тема 1. Менеджмент: сутність, соціально-економічні умови виникнення та розвиток.	12	4	4	4	12	2	-	10
2. Організація як об'єкт менеджменту.	10	2	2	6	10	-	-	10
3. Сполучні процеси менеджменту. Інформація та комунікації.	10	2	2	6	10	-	-	10
4. Прийняття управлінських рішень.	10	2	4	4	10	-	2	8
<i>Разом</i>	<i>42</i>	<i>10</i>	<i>12</i>	<i>20</i>	<i>42</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>38</i>
Модуль 2. Функції менеджменту.								
5. Планування діяльності організації.	10	2	2	6	10	-	-	10
6. Організація як функція менеджменту.	10	2	2	6	10	-	2	8
7. Мотивація як функція менеджменту.	10	2	2	6	10	2	-	8
8. Контроль у системі менеджменту.	10	2	4	4	10	-	-	10
<i>Разом</i>	<i>40</i>	<i>8</i>	<i>10</i>	<i>22</i>	<i>40</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>36</i>
Модуль 3. Керівництво та лідерство у системі менеджменту.								
9. Особистість менеджера. Керівництво і лідерство.	8	2	2	4	8	-	-	8
10. Групи та конфлікти у менеджменті. Командоутворення.	10	2	4	4	10	-	2	8
11. Управління часом та підтримка працездатності у менеджменті.	10	2	4	4	10	-	-	10
12. Організація праці менеджера.	10	4	4	2	10	-	-	10
13. Ситуаційний менеджмент.	10	2	2	5	10	-	-	10
14. Управління організаційними змінами та розвитком.	10	2	4	5	10	-	-	10
15. Галузева специфіка менеджменту.	10	2	4	4	10	-	-	10
<i>Разом</i>	<i>68</i>	<i>16</i>	<i>24</i>	<i>28</i>	<i>68</i>	<i>-</i>	<i>2</i>	<i>66</i>
Усього годин / кредитів ECTS	150 / 5,0	34	46	70	150 / 5,0	4	6	140

5. Темы лекційних і практичних занять

5.1. Темы лекційних занять

Темы навчальної дисципліни	Темы лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Основи організації менеджменту.			
Тема 1. Менеджмент: сутність, соціально-економічні умови виникнення та розвиток.	1.1. Поняття та сутність менеджменту.	2	1
	1.2. Розвиток теорії менеджменту.	2	1
2. Організація як об'єкт менеджменту.	2. Організація як об'єкт менеджменту.	2	-
3. Сполучні процеси менеджменту. Інформація та комунікації.	3. Сполучні процеси менеджменту. Інформація та комунікації.	2	-
4. Прийняття управлінських рішень.	4. Прийняття управлінських рішень.	2	-
Модуль 2. Функції менеджменту.			
5. Планування діяльності організації.	5. Планування діяльності організації.	2	-
6. Організація як функція менеджменту.	6. Організація як функція менеджменту.	2	-
7. Мотивація як функція менеджменту.	7. Мотивація як функція менеджменту.	2	2
8. Контроль у системі менеджменту.	8. Контроль у системі менеджменту.	2	-
Модуль 3. Керівництво та лідерство у системі менеджменту.			
9. Особистість менеджера. Керівництво і лідерство.	9. Особистість менеджера. Керівництво і лідерство.	2	-
10. Групи та конфлікти у менеджменті. Командоутворення.	10. Групи та конфлікти у менеджменті. Командоутворення.	2	-
11. Управління часом та підтримка працездатності у менеджменті.	11. Управління часом та підтримка працездатності у менеджменті.	2	-
12. Організація праці менеджера.	12.1. Організація праці менеджера. Планування особистої праці.	2	-
	12.2. Організація праці менеджера. Проведення зборів, нарад, засідань, ділових переговорів та бесід.	2	-
13. Ситуаційний менеджмент.	13. Ситуаційний менеджмент.	2	-
14. Управління організаційними змінами та розвитком.	14. Управління організаційними змінами та розвитком.	2	-
15. Галузева специфіка менеджменту.	15. Галузева специфіка менеджменту.	2	-
УСЬОГО		34	4

5.2. Темы практичних занять

Темы навчальної дисципліни	Темы лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Основи організації менеджменту.			
Тема 1. Менеджмент: сутність, соціально-економічні умови виникнення та розвиток.	1.1. Поняття та сутність менеджменту.	2	-
	1.2. Розвиток теорії менеджменту.	2	-
2. Організація як об'єкт менеджменту.	2. Організація як об'єкт менеджменту.	2	-
3. Сполучні процеси менеджменту. Інформація та комунікації.	3. Сполучні процеси менеджменту. Інформація та комунікації.	2	-
4. Прийняття управлінських рішень.	4. Прийняття управлінських рішень.	2	2
	Колоквіум	2	-
Модуль 2. Функції менеджменту.			
5. Планування діяльності організації.	5. Планування діяльності організації.	2	-
6. Організація як функція менеджменту.	6. Організація як функція менеджменту.	2	2
7. Мотивація як функція менеджменту.	7. Мотивація як функція менеджменту.	2	-
8. Контроль у системі менеджменту.	8. Контроль у системі менеджменту.	2	-
	Колоквіум	2	-
Модуль 3. Керівництво та лідерство у системі менеджменту.			
9. Особистість менеджера. Керівництво і лідерство.	9. Особистість менеджера. Керівництво і лідерство.	2	-
10. Групи та конфлікти у менеджменті. Командоутворення.	10.1. Групи та конфлікти у менеджменті. Командоутворення.	2	1
	10.2. Групи та конфлікти у менеджменті. Управління конфліктами.	2	1
11. Управління часом та підтримка працездатності у менеджменті.	11.1. Управління часом та підтримка працездатності у менеджменті.	2	-
	11.2. Тренінг з управління робочим часом.	2	-
12. Організація праці менеджера.	12.1. Організація праці менеджера. Планування особистої праці.	2	-
	12.2. Організація праці менеджера. Проведення зборів, нарад, засідань, ділових переговорів та бесід.	2	-
13. Ситуаційний менеджмент.	13.1. Ситуаційний менеджмент.	2	-
14. Управління організаційними змінами та розвитком.	14.1. Управління організаційними змінами та розвитком.	2	-
	14.2. Ефективність управлінської праці.	2	-
15. Галузева специфіка	15. Галузева специфіка	2	-

менеджменту.	менеджменту.		
	Колоквіум	2	-
УСЬОГО		46	6

6. *Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Менеджмент» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирьохбальною шкалою (0, 3, 4, 5). За результатами практичних занять із кожного з трьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 5 балів), що включається до підсумкової оцінки знань;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на колоквіумах. Колоквіум проводиться у формі усної бесіди викладача зі студентами з метою з'ясування знань. Проводяться три колоквіуми. Максимальна оцінка з кожного колоквіуму становить 5 балів. Студент, який не склав колоквіуми, до іспиту не допускається;

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату, розрахункові завдання). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів із навчальної дисципліни є *іспит*, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль						Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль	Підсумко ва оцінка знань
Практичні заняття			Колоквіуми					
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	№ 1	№ 2	№ 3		Іспит	
max 5	max 5	max 5	max 5	max 5	max 5	max 10	max 60	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Менеджмент»

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний		Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі

контроль на практичному занятті	Max 5	окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Результати опрацювання матеріалу високі, але незначна кількість несуттєвих помилок.
	3	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	1	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 10	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	9	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	8	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	7	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом.
	6	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з

		дисципліни, розуміння їх значення для у практичної роботи.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичної роботи.
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки і суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань до їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Менеджмент» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74

Е	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Нормативно-правові акти.

Господарський кодекс України від 16. 01. 2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № №18 -22. Ст. 144. Дата оновлення: 06.01. 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/card6> (дата звернення: 03.05.2020).

Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення: 03.05.2020).

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 03.05.2020).

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356. Дата оновлення: 28.02. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 03.05.2020).

7.2. Література

Основна література

1. Козирєва О. В., Овсієнко О. В. Організація праці менеджера: навч. посіб. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2019. 203 с.
2. Мазаракі А. А., Бай С. І., Брич В. Я. та ін. Основи менеджменту: підруч. / за заг. ред. А. А. Мазаракі. Харків: Фоліо, 2014. 848 с.
3. Назарчук Т. В., Косіюк О. М. Менеджмент організацій: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 560 с.
4. Овсієнко О. В. Бізнес-адміністрування у правовій економіці. *Modern Management: Economy and Administration: monograph / The Academy of Management and Administration in Opole*. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2018. Р. 89–96.
5. Палеха Ю., Мошек Г., Миколайчук І. Менеджмент: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2018. 528 с.
6. Рульєв В. А., Гуткевич С. О. Менеджмент: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 312 с.
7. Федоренко В. Г. Менеджмент: підруч. Київ: Алерта, 2015. 492 с.
8. Шевченко Л. С. Стратегічний інноваційний менеджмент: навч. посіб. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 155 с.
9. Шевченко Л. С., Гриценко О. А., Камінська Т. М. та ін. Менеджмент: навч. посіб. / за ред. Л. С. Шевченко. Харків: Право, 2013. 216 с.

с.

Додаткова література

Кеннеді Д. Безжальний менеджмент та ефективність людських ресурсів / пер. з англ. Т. Мухамедшиної. Харків: Фаула, 2019. 304 с.

Кові С. Р. 7 звичок надзвичайно ефективних людей / 3-тє вид., пер. з англ. О. Любенко. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. 384 с.

Трейсі Б. Звички на мільйон доларів / 2-ге вид., пер. з англ. Ю. Григоренка. Харків: Vivat, 2019. 288 с.

Шевченко Л. С., Макуха С. М., Марченко О. С. та ін. Менеджмент юридичної фірми: конспект лекцій. Харків: НУ «Юридична акад. України імені Ярослава Мудрого», 2013. 135 с. URL: <http://library.nulau.org.ua> (дата звернення: 23.03.2020).

Шевченко Л. С., Макуха С. М., Марченко О. С. та ін. Юридична фірма: пошук моделі ефективного менеджменту: моногр. Харків: Право, 2014. 204 с.

7.3. Інтернет-ресурси.

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт збірника наукових праць «Економічна теорія та право». URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL: <http://etet.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Міністерства фінансів України.
URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національного Банку України.
URL: <http://www.bank.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень.
URL: <http://www.niss.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Світового банку.
URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт «Мережа аналітичних центрів України».
URL: <http://www.intellect.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Journal website «Journal of Economic Theory».
URL: <https://www.journals.elsevier.com/journal-of-economic-theory> (дата звернення: 12.06.2020).

7.4. СЕНМК.

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри економічної теорії.
URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=149:kafedra-ekonomichnoi-teorii&Itemid=151.

7.5. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Передплачено доступ до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM).

Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).